

Република Србија
МИНИСТАРСТВО ТРГОВИНЕ,
ТУРИЗМА И ТЕЛЕКОМУНИКАЦИЈА
Број: 345-01-02135/2020-13
Датум: 16.12.2020.године
Немањина 22-26
Београд

У складу са објављеним Јавним позивом за избор оператора електронских комуникација за спровођење пројекта заједничке изградње широкопојасне комуникационе инфраструктуре у руралним пределима Републике Србије ЈП-2/2020, Министарство трговине, туризма и телекомуникација објављује одговоре на питања и захтеве за појашњењима које су путем имејла: javnipoziv@mtt.gov.rs упутили оператори електронских комуникација.

Захтеви за појашњењима и питања од 11.12.2020. године

- 1) У објављеном векторском фајлу не постоје границе за насеље Бождаревац, молимо за корекцију документа.

Документација је допуњена и садржи границе за насеље Бождаревац, које су објављене на сајту Министарства и чине прилог овог документа.

- 2) У насељу Шопић (редни број 102.) постоје два објекта јавне намене. Да ли ће Министарство трговине, туризма и телекомуникација изградити Middle mile сегмент до оба објекта јавне намене?

Јавним позивом за избор оператора електронских комуникација за спровођење пројекта заједничке изградње широкопојасне комуникационе инфраструктуре у руралним пределима Републике Србије, ЈП-2/2020 (у даљем тексту: Јавни позив), у Одељку III „Заједничка изградња широкопојасне инфраструктуре” дата је могућност да оператор предложи до највише две опционе геокоординатне тачке у насељу које би биле спојене у MIDDLE MILE сегмент. Оператор при подношењу пријаве за одређено насеље (у конкретном случају за насеље Шопић) наводи најкраће ваздушно растојање између геокоордината почетне тачке MIDDLE MILE сегмента и геокоордината тачке објекта јавне намене (у конкретном случају објекта Војислав Вока Савић, ИД локације 3198), укључујући и растојања до максимално две опционе геокоординатне тачке.

Оператор може као опциону геокоординатну тачку навести геокоординате другог објекта јавне намене у насељу како би и тај објекат био повезан у MIDDLE MILE сегмент који финансира Министарство, али је тада потребно урачунати и растојање до те опционе геокоординатне тачке при попуњавању пријаве.

- 3) Kao jedan od uslova za učešće u Javnom pozivu je i dostavljanje dokaza da „podnosilac prijave i njegov zakonski zastupnik nisu osuđivani za neko od krivičnih dela kao članovi organizovane kriminalne grupe, da nisu osuđivani za krivična dela protiv privrede, krivična dela protiv životne sredine, krivično delo primanja ili davanja mita i krivično delo prevare.“
Da li je navedeni uslov ispunjen dostavljanjem dokaza da je operator upisan u registar ponuđača koji vodi Agencija za privredne registre u skladu sa Zakonom o javnim nabavkama?

У одељку IV Јавног позива, прописано је да право да поднесе пријаву и учествује на јавном позиву, има учесник који испуњава доле наведене услове:

1. Да подносилац пријаве јесте оператор који обавља или је овлашћен да обавља делатност електронских комуникација у смислу Закона о електронским комуникацијама („Службени гласник РС”, бр. 44/2010, 60/2013-УС, 62/2014 и 95/2018-др. закон) и да је уписан у евиденцији оператора јавних комуникационих мрежа и услуга коју води Регулаторна агенција за електронске комуникације и поштанске услуге;
2. Да подносилац пријаве и његов законски заступник нису осуђивани за неко од кривичних дела као чланови организоване криминалне групе, да нису осуђивани за кривична дела против привреде, кривична дела против животне средине, кривично дело примања или давања мита и кривично дело преваре;
3. Да је измирио доспеле порезе, доприносе и друге јавне дажбине у складу са прописима Републике Србије;
4. Да је поштовао обавезе које произлазе из важећих прописа о заштити на раду, запошљавању и условима рада, заштити животне средине, као и да подносилац пријаве нема забрану обављања делатности која је на снази у време подношења пријаве.

Оператор који жели да учествује на Јавном позиву доставља документацију дефинисану у наведеном одељку Јавног позива (подељак „Документација коју је потребно доставити“). Оператор, између осталог, доставља попуњен Образац пријаве који садржи и Изјаву подносиоца пријаве да испуњава тражене услове (дефинисане у тач 1-4.). Ову изјаву подносилац пријаве даје под материјалном и кривичном одговорношћу.

Текстом Јавног позива прописано је да на захтев Министарства, а посебно у сврху доказивања испуњености услова из тачака 1, 2, 3 и 4 учесник ће, у процесу евалуације пријава, односно, пре закључења уговора, бити обавезан да приложи и другу документацију.

Документ којим се потврђује да је оператор уписан у регистар понуђача који води Агенција за привредне регистре у складу са Законом о јавним набавкама представља довољан доказ о испуњености тражених услова, али указујемо да исти није захтеван у тренутку подношења пријаве на Јавни позив.

- 4) Predmet javnog poziva i modela ugovora je zajednička izgradnja širokopojasne infrastrukture u ruralnim područjima Srbije. Pored ugovorne obaveze izgradnje last mile i održavanja last mile i middle mile infrastrukture, izabrani operator elektronskih komunikacija ima i obavezu da pruža bez naknade uslugu širokopojasnog pristupa brzinom ne manjom od 100 Mb/s objektu javne namene, kao i da obezbedi dostupnost usluge širokopojasnog pristupa nove generacije, odnosno obezbedi kontinuirano pružanje elektronskih komunikacionih usluga u

skladu sa važećim propisima Republike Srbije na označenoj teritoriji za ne manje od 95% domaćinstava u odrađenom naselju (član 1.3 i 1.5 Modela ugovora).

Da li prethodno navedeno omogućava operatoru elektronskih komunikacija koji je registrovan za pružanje veleprodajnih usluga, ali ne i usluga elektronskih komunikacija krajnjim korisnicima, da se prijavi na javni poziv i ugovorom se obaveže da će omogućiti pružanje usluge širokopojasnog pristupa u skladu sa uslovima iz ugovora kao veleprodajnu uslugu, kao i da ponudi na tržištu da uslugu krajnjim korisnicima pruža drugi operator elektronskih komunikacija u skladu sa propisima? Ovo posebno stoga što se u [EU guidelines for state aid in broadband deployment 2013](#) (fusnota 104 na str.19) navodi kao povoljniji slučaj da subvencionisani operator ne bude vertikalno integrisan, kako bi se izbegao margin squeeze.

Ukoliko operator elektronskih komunikacija koji je registrovan za pružanje samo veleprodajnih usluga ne može da se prijavi, da li se može prijaviti u obliku konzorcijuma sa drugim operatorom, koji je registrovan za pružanje maloprodajne usluge širokopojasnog pristupa internetu?

Предмет Јавног позива и Модела уговора јесте заједничка изградња широкопојасне комуникационе инфраструктуре у руралним пределима Републике Србије. Сходно Јавном позиву и одредбама Модела уговора, обавеза је оператора, између осталог, да обезбеди и пружа без накнаде услугу широкопојасног приступа брзином не мањом од 100 Mb/s објекту јавне намене, као и да обезбеди доступност услуге широкопојасног приступа нове генерације на означеној територији унутар насеља, што подразумева да обезбеди доступност услуге широкопојасног приступа нове генерације брзином не мањом од 100 Mb/s за не мање од 95% домаћинстава у конкретном насељу. Како описана обавеза оператора подразумева пружање дефинисаних услуга на малопродајном нивоу, подносилац пријаве односно учесник на Јавном позиву може бити оператор електронских комуникација који дефинисане обавезе може да пружи тј. испуни. С тим у вези, оператор који је регистрован за пружање veleprodajnih услуга и који не пружа малопродајне услуге, може да учествује на Јавном позиву кроз конзорцијум са оператором регистрованим за пружање малопродајних услуга.

5) U članu 1.5. Modela ugovora navodi se: „Operator će imati pravo i obavezu da zajednički sa drugim operatorima koristi i deli MIDMILE segment na bazi veleprodajnog pristupa“.

Da li navedeno znači da izabrani operator ima ekskluzivno pravo korišćenja middle mile infrastrukture i pružanja usluga drugim operatorima?

Ukoliko to nije slučaj, na koji način drugi operatori ostvaruju ovo pravo i koje obaveze ima izabrani operator prema ostalim operatorima?

Da li Ministarstvo trgovine, turizma i telekomunikacija zadržava neko pravo u vezi sa upravljanjem i korišćenjem middle mile ili ih potpuno prenosi na izabranog operatora na period od 25 godina?

Моделом уговора дефинисано је да ће Министарство по завршеној изградњи целокупне широкопојасне комуникационе инфраструктуре и по пуштању у рад, поверити оператору на управљање, коришћење и одржавање middle mile инфраструктуре, као и да уговорне стране сагласно контатују да ће middle mile сегмент бити у јавној својини Републике Србије (чланови 1.3, 1.4, 5.1.). С тим у вези, указујемо да Министарство (Република Србија) задржава право својине на middle mile инфраструктури, као и да исту поверава на управљање и одржавање изабраном оператору.

Изабрани оператор, у складу са одредбама Модела уговора (10.3. Права и обавезе оператора у

вези са управљањем и одржавањем), обавезује се да:

- омогући осталим операторима ефикасан активни и пасивни приступ **MIDMILE** сегменту широкопојасне мрежне инфраструктуре по фер и недискриминишућим условима, укључујући и физичко издвајање НГА мрежа како би се повећао избор и конкуренција и истовремено избегло стварање доминантног положаја;
- обезбеди велепродајни приступ **MIDMILE** сегменту широкопојасне мрежне инфраструктуре којим се омогућава употреба опреме од стране другог оператора.
- одређује и наплаћује цену велепродајног приступа на **MIDMILE** сегмент широкопојасне мрежне инфраструктуре, која се заснива на начелима одређивања цена које одређује Регулаторна агенција за електронске комуникације и поштанске услуге (у даљем тексту: РАТЕЛ), као и на преовлађујућим референтним вредностима у упоредивим државама чланицама Европске уније, узимајући у обзир државну помоћ коју је примио Оператор. Оператор ће тражити Мишљење РАТЕЛ-а у погледу услова приступа, укључујући одређивање цена, а нарочито у случају спора између тражиоца приступа и оператора који је добио државну помоћ (субвенционисани оператор);
- нуди најшири могући активни и пасивни приступ на **MIDMILE** сегменту широкопојасне мрежне инфраструктуре по фер и недискриминишућим условима, укључујући физичко издвајање у случају NGA мрежа. Такав велепродајни приступ одобрава се на период од најмање седам година, а право приступа водовима или стубовима није временски ограничено.

Дакле, право управљања middle mile инфраструктуром које изабрани оператор стиче по основу Уговора закљученог са Министарством, укључује и преузимање обавеза према осталим операторима у погледу остваривања њихових права и обавеза, на начин дефинисан уговорним одредбама (члан 10.3. Уговора).

- 6) Član 10.3.1. Modela ugovora predviđa da izabrani operator „tokom perioda od 25 godina postupa u skladu sa važećim propisima kojima se regulišu oblasti telekomunikacija, određivanja cene veleprodajnog pristupa, te da postupa u skladu sa nalozima i instrukcijama regulatornih tela“. a član 10.3.2. predviđa da operator „određuje i naplaćuje cenu veleprodajnog pristupa na middle mile segment širokopojasne mrežne infrastrukture, koja se zasniva na načelima određivanja cena koje određuje RATEL, kao i na preovlađujućim referentnim vrednostima u uporedivim državama članicama Evropske unije, uzimajući u obzir državnu pomoć koju je primio Operator.“

Preporučena metodologija za određivanje cena po Smernicama EU je benchmarking na osnovu važećih troškovno orijentisanih cena veleprodajnih usluga. Budući da kriterijumi za benchmarking nisu navedeni u javnom pozivu, na koji način će se određivati obaveza pružanja veleprodajnih usluga u regulatornom smislu i kako će se određivati cena veleprodajnog pristupa preko mreže koja je data na korišćenje subvencionisanom operatoru?

Benchmarking je alat za uporednu analizu koji osigurava da ће додељена помоћ служити за пресликавање тржишних услова попут оних који преобладавају на другим конкурентним тржиштима широкопојасног приступа. Цена велепродајног приступа треба да се заснива на принципима одређивања цена које је утврдио РАТЕЛ и на вредностима које су резултат benchmarking-а при чему би требало да узме у обзир помоћ коју добија мрежни оператор. За

потребе benchmarking-a узимају се просечне објављене veleprodajне цене које превађавају у другим упоредивим, конкурентнијим областима државе, или у одсуству таквих објављених цена, цене које је већ утврдио или одобрио РАТЕЛ за тржишта и услуге. Ако не постоје објављене или регулисане цене за одређене производе за veleprodajни приступ којима би се могло извршити поређење, цене би требало да следе принципе оријентације трошкова у складу са методологијом успостављеном у складу са секторским регулаторним оквиром.

7) У члану 10.3.1 наводи се: „Takav veleprodajni pristup odobrava se na period od najmanje sedam godina, a pravo pristupa vodovima ili stubovima nije vremenski ograničeno.“

Да ли наведено значи да се уговори са операторима корисницима потписују на minimalni период од 7 година, да ли надлежно министарство и/или регулатор дају saglasnost на ове уговоре или на njegov osnovni model и да ли се услови уговора могу менјати у току njihovog trajanja?

Чланом 10.3.2 Модела уговора прописано је да Оператор има право да током целокупног периода од 25 година:

- одређује и наплаћује цену veleprodajног приступа на **MIDMILE** сегмент широкопојасне мрежне инфраструктуре, која се заснива на начелима одређивања цена које одређује Регулаторна агенција за електронске комуникације и поштанске услуге (у даљем тексту: РАТЕЛ), као и на преовлађујућим референтним вредностима у упоредивим државама чланицама Европске уније, узимајући у обзир државну помоћ коју је примио Оператор. Оператор ће тражити Мишљење РАТЕЛ-а у погледу услова приступа, укључујући одређивање цена, а нарочито у случају спора између тражиоца приступа и оператора који је добио државну помоћ (субвенционисани оператор);
- нуди најшири могући активни и пасивни приступ на **MIDMILE** сегменту широкопојасне мрежне инфраструктуре по фер и недискриминишућим условима, укључујући физичко издвајање у случају NGA мрежа. Takav veleprodajni pristup odobrava se на период од најмање седам година, а право приступа водovima или stubovima није временски ограничено.

Дакле, Моделом уговора предвиђено је да се veleprodajни приступ другим операторима одобрава на период од најмање седам година, што значи да је временски период од седам година минимум који треба бити испуњен када је реч о временском важењу уговора којим се одобрава veleprodajни приступ. Такође, Моделом уговора предвиђено је да ће оператор у погледу услова приступа и одређивања цене тражити мишљење РАТЕЛ-а, што подразумева обраћање РАТЕЛ-у и добијање мишљења РАТЕЛ-а пре закључења уговора (што може укључивати и достављање сачињеног модела уговора о veleprodajном приступу ради добијања мишљења, имајући у виду да су услови приступа и цена елементи уговора).

Уколико током трајања уговора који за предмет има veleprodajни приступ, наступе околности које захтевају измену/анекс уговора и уколико се измена/анекс односи на елементе уговора за које се изабрани оператор (Уговором о заједничкој изградњи са МТТ) обавезао да ће прибавити мишљење РАТЕЛ-а (услови приступа, veleprodajна цена), у том случају би и на измену/анекс тог уговора требало прибавити мишљење РАТЕЛ-а.

Захтеви за појашњењима и питања од 14.12.2020. године

1. Uvidom u tehničku dokumentaciju ustanovili smo da u pojedinim mestima (Lopaš, Gradašnica), koja su data kao ruralna mesta u kojima je potrebno izgraditi širokopojasnu mrežu, SBB ima izgrađenu širokopojasnu kablovsko distributivnu mrežu. Po kom kriterijumu ste ova mesta uvrstili u spisak ponuđenih ruralnih mesta za izgradnju širokopojasne mreže? Da li SBB podnosi dokumentaciju i za ova mesta ili se samo izjašnjava o prisutnosti? Koja je procedura za izjašnjavanje po prisutnosti?

Министарство је у другој половини 2019. године, у сарадњи са операторима електронских комуникација израдило мапе доступности фиксног широкопојасног приступа у Републици Србији. Преглед постојећег стања доступности широкопојасног приступа интернету и анализа потреба за давањем подстицаја за изградњу широкопојасне комуникационе инфраструктуре у белим зонама руралних предела Републике Србије детаљно су приказани су у Уредби о утврђивању програма коришћења средстава буџетског фонда за финансирање активности и мера унапређења и развоја области електронских комуникација и информационог друштва у 2020. години („Службени гласник РС“, број 21/20), која је доступна на сајту Министарства, линк: <https://mtt.gov.rs/download/Uredba%20o%20budzetskom.pdf>

С тим у вези, критеријум по којем су рурална насеља (укључујући насеља Лопаш и Градашница) обухваћена другим Јавним позивом јесте податак о покривености широкопојасним интернетом у тим насељима, који је добијен од стране оператора електронских комуникација, укључујући и податке добијене од оператора Serbia Broadband – Српске кабловске мреже д.о.о. Београд. На основу података добијених од оператора, насеља су подељена у категоризације. Категоризација насеља према покривености широкопојасним интернетом приказана је у Уредби. Конкретна насеља (Лопаш, Градашница) припадају категорији насеља број 2 која подразумева да испод 40% домаћинстава у насељу има приступ интернету 30Mbps.

Поред изјашњења о намери и инвестиционим плановима да у наредном трогодишњем периоду (до краја 2023. године) самостално¹ изграде широкопојасну мрежну инфраструктуру у једном или више насеља наведених у овом јавном позиву, до доношења одлуке о избору оператора за заједничку изградњу широкопојасне комуникационе инфраструктуре оператори могу доставити Министарству информацију/изјашњење о присутности у одређеном насељу/насељима, са обавезним навођењем података о проценту покривања широкопојасним интернетом (% домаћинстава) и минималној доступној брзини. Министарство ће у том случају спровести анализу и проверу стања доступности широкопојасног интернета у том насељу и одлучити о испуњености услова за државну помоћ за изградњу широкопојасне комуникационе инфраструктуре у конкретном насељу. Ово из разлога објективне могућности одступања тренутног стања на терену (децембар 2020. године) у односу на стање из 2019. године, када су израђене мапе доступности фиксног широкопојасног приступа у Републици Србији. Такође, оператор који је присутан у одређеном насељу, може поднети пријаву на Јавни позив за заједничку изградњу широкопојасне комуникационе инфраструктуре у том насељу, која би

¹ Самостална изградња – изградња из средстава оператора односно изградња без коришћења државне помоћи која би била резултат овог јавног позива и која би подразумевала закључење уговора са Министарством о заједничкој изградњи широкопојасне мрежне инфраструктуре у руралним пределима Републике Србије.

резултирала обезбеђивањем доступности услуге широкопојасног приступа нове генерације брзином не мањом од 100 Mb/s за не мање од 95% домаћинстава у конкретном насељу.

2. U ovom krugu ponuđena su mesta koja se nalaze u okolini Beograda (Mala Moštanica, Vlaška i Velika Ivanča) i koja definitivno ne spadaju u ruralna mesta. Takođe, po saznanjima SBB-a u tim mestima se nalaze operateri koji imaju izgrađenu FTTH mrežu. Po kom kriterijumu ste ova mesta uvrstili u spisak ponuđenih ruralnih mesta za izgradnju širokopojasne mreže?

У складу са Категоризацијом насеља према покривености широкопојасним интернетом приказаној у Уредби, насеља наведена у овом питању (Мала Моштаница, Влашка и Велика Иванча) припадају категорији насеља број 2 (испод 40% домаћинстава у том насељу има приступ интернету 30Mbps). Наведена насеља, која спадају у насеља великих градова, спадају у рурална насеља по покривености широкопојасним интернетом у складу са горе описаном категоризацијом.